

## بررسی تنوع ژنتیکی در ارقام بومی گیلاس ایران

ناصر بوذری<sup>۱</sup>، کاظم ارزانی<sup>۲</sup>، حسن ابراهیم زاده<sup>۳</sup>

۱- دانشجوی دکتری گروه باغبانی واحد علوم و تحقیقات دانشگاه آزاد اسلامی، تهران

۲- استادیار گروه باغبانی دانشکده کشاورزی دانشگاه تربیت مدرس، تهران

۳- استاد گروه زیست‌شناسی دانشکده علوم دانشگاه تهران، تهران

گیلاس یکی از مهمترین محصولات باغبانی کشور است. طبق گزارشهای موجود این درخت از مناطقی بین دریای سیاه و دریای خزر منشاء گرفته است بنابراین یکی از مناطق مهم جهت جمع آوری و بررسی ژرم پلاسم ایران می‌باشد. از طرفی تاکنون مطالعات قابل توجهی در خصوص ارزیابی ژرم پلاسمهای موجود در کشور و استفاده از آنها در برنامه‌های اصلاحی صورت نگرفته است. پژوهش حاضر با توجه به اهمیت و نقش اساسی بررسی تنوع ژنتیکی و ثبت مشخصات و بکارگیری آن در برنامه‌های به نژادی گیلاس، بر روی ۱۴ رقم از مهمترین ارقام گیلاس محلی ایران انجام و فاکتورهای مختلفی نظیر زمان ظهور اولین گل و زمان تمام گل، درصد قند، درصد اسیدیته، طول دم میوه، وزن تک میوه، طول و عرض میوه، وزن بذر، مزه، رنگ میوه، رنگ گوشت میوه، درصد مواد جامد و محلول و چسبندگی میوه به گوشت، حجم میوه، شکل هسته، سفتی گوشت، با توجه به دیسکریپتورهای بین‌المللی در این خصوص اندازه‌گیری گردید. از طرفی با توجه به اینکه دو قلوژائی موجب کاهش کیفیت میوه گیلاس می‌گردد و این خصوصیت تحت تأثیر ژنوتیپ و عوامل محیطی قرار می‌گیرد بدین منظور تمایل و عادت میوه‌دهی ارقام فوق به دو قلوژائی نیز مورد بررسی قرار گرفت. جهت این بررسی از هر رقم سه تکرار و در هر تکرار حدود ۵۰ میوه طی دو سال انتخاب و درصد دو قلوژائی و اشکال مختلف آن شامل رشد یافته و رشد نیافته مورد بررسی قرار گرفت. نتایج حاصل از این تحقیق مشخص نمود که بین ارقام مختلف در سطح ۵٪ تفاوت معنی‌داری موجود می‌باشد. و به طور کلی در ارقام مشهد (تک دانه مشهد)، اراک و محلی کرج هیچگونه دو قلوژائی مشاهده نگردید و ارقام قرمز رضائیه و سیاه مشهد و ناپلئون نیز دارای کمترین میزان دو قلوژائی بودند و ارقام سیاه دانشکده، زرد دانشکده، قزوین و دو رگ شماره ۱ کرج دارای بالاترین درصد دو قلوژائی بودند. از طرفی در ارقام مورد بررسی پدیده منحصر به فرد رشد خامه از بساک مشاهده گردید که نتایج اولیه نشان می‌دهد این پدیده با میزان حساسیت رقم به دو قلوژائی ارتباط دارد.